

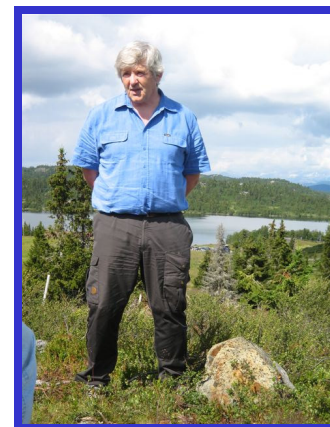
Vangsjøen Vel

Familedag 29. juli 2006

Håkon Johs. Skarstad, avd. leder Bioforsk Øst, Løken:

1. Merkevarerprogrammet i Valdres – lokalprodusert mat

Valdres (Regionrådet for Valdres) har lagt opp til en langsiktig merkevarebygging med vektlegging av natur- og kulturarv for å få til høyere verdiskaping i de viktigste næringene i regionen – det såkalte merkevareprogrammet. Programmet er finansiert av fra Oppland fylke, Fylkesmannen, Valdreskommune og næringslivet i Valdres og består av 13 delprosjekter¹. Av disse gikk Skarstad spesielt inn på omstilling i Valdreslandbruket, regional foredling av kjøtt og melk, lokal mat i disk og på bord og kulturlandskap som turistprodukt.

Selv om dette gjelder Valdres og næringene her, har verden omkring stor betydning. Diskusjonene i WTO, forholdet mellom u-land og i-land, grensevern og nedbygging av dette er alle forhold som påvirker Norge og det blir viktig å konkurrere på kvalitet heller enn pris.

Forbilde for dette programmet er natur- og kulturparker i Frankrike der landbruk og jordbruk i Alpelandregioner kan sammenliknes med forholdene i Valdres. Tilsvarende bygdeutviklingsregioner i Frankrike er basert på 10-årig avtaler (charter) med fylke og stat. Naturvern skaper ofte motstand hos bygdefolk, som reagerer mot inngrep i sin næringsvirksomhet, men erfaringen fra Frankrike er at en har lyktes i å forene interessene. Det vil bli fokus på kortreist mat.

En viktig oppgave blir å produsere mat som folk har så stor tillit til at de vil betale mer for den: den skal være god, sunn og ta vare på fellesverdier, kulturlandskap, bosetting, tradisjoner osv. Det vil bli lagt vekt på stølsdrift og/eller utmarksbeite for dyra. Det blir krevd at dyra skal ha navn og være rene når de leveres til slakt, etter kort transport. Det skal ikke satses på robotmelking. Landbruksprodukter skal være usprøyta, men det satses ikke på økologisk produksjon. Utfordringen er dagens kjøtt- og melkepriser som relativt sett var 2-3 ganger lavere enn i 1985.. Videre skal artsmangfold ivaretas og spørsmål som gjengroing av fjellet hører med til temaene. Det er 110 bønder i Valdres som har dannet ValdresKvalitet BA for å produsere slik mat

Det blir fra flere hold for tiden arbeidet med at Landbrukssenter på Løken (Bioforsk) skal ha en viktig rolle når det gjelder å samordne rådgivingen i Valdres for å lære opp bøndene til å tenke i nye baner, etablere lokal foredlingskapasitet mv.. Det skal satses på produksjon, foredling, omsetning og salg av landbruksopplevelser og for helheten i merkevareprogrammet må det koples til næringslivet i Valdres og spesielt til reiselivet.

¹ Mobilisering; Norges første natur- og kulturpark?; Omstilling i Valdreslandbruket; Innfallsportal og veiskilt i Valdres; Regional foredling av kjøtt; Regional mjølkeforedling; Valdres – sett fra veien; Kultur som merkevarebygger; Lokal mat i disk og på bord; Kulturlandskap som turistprodukt; Gards- og stølsturismeprojekt; Merkevarerbygging i reiseliv og varehandel; Kulturminner som verdiskaper – pilotregion?

2. Ormtjernskampen nasjonalpark

Stortinget har gjennom behandling av St. meld. nr. 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge (Nasjonalparkmeldinga) gitt tilslutning til at det skal utarbeides et forslag til om utvidelse av Ormtjernskampen nasjonalpark. Ormtjernskampen er i dag Norges minste nasjonalpark (ca 9 km²) og ble opprettet i 1968. Formålet er å "bevare et naturmiljø med urskog og østlandsk fjellandskap i naturlig tilstand der dyre- og plantelivet får utvikle seg mest mulig fritt, samtidig som området skal gi mulighet for opplevelse av uberørt natur". Området som utredes er totalt ca 1365 km² stort og berører seks kommuner i Oppland og vel halve Øystre Slidre statsallmenning er planlagt innlemmet. Oppstartsmelding ble sendt ut i april 2006, med frist for innspill 1. september 2006. Verneforslag og konsekvensutredning skal etter planen sendes på høring høsten 2007. Endelig vedtak i Regjeringen kan tidligst ventes i 2008. Styret vil følge saken og gi innspill til meldingen og konsekvensutredningsprogrammet. Det er Miljøverndepartementet v/Direktoratet for Naturforvaltning som administrerer nasjonalparkene og naturvern. Noe av bakgrunnen er uhemmet hyttebygging i fjell og ved fjord som utløser behov for vern).

Målet er å ta vare på vernverdige skogslandskap; ta vare på vernverdige stølslandskap; sikre "urørt" natur; sikre "biologisk mangfold, byggeskikk (herunder hytter), kulturminne".

Det er ulike verneformer: Landskapsvernområde (LVO), Nasjonalpark og naturreservat

Det er stor motstand i bygda mot verneplanene – spesielt i landbruket for hvorfor en trenger en (ytterligere) vern når bygda gjennom Fjellstyreloven og Plan- og bygningsloven har tatt vare på stølsverdiene og naturen i området..

Det vil bli flere utredninger og en omfattende konsekvensanalyse som vil ta for seg: vilt, fugleliv, planter, landskapsformer, reiseliv, landbruk med mer.

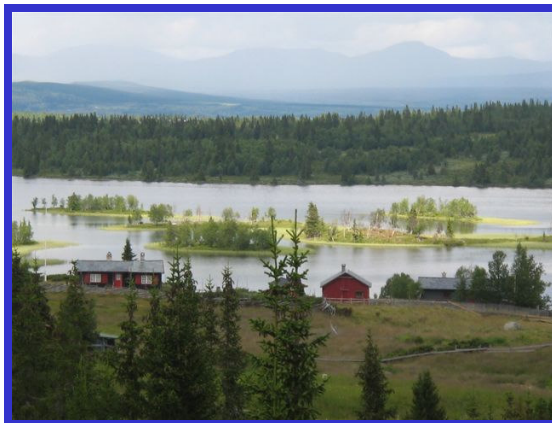
Gjengroing er ikke spesielt nevnt, men Skarstad ville ta dette opp i forbindelse med kommunen sin høringsuttalelse med sikte på å få det konsekvensvurdert.

3. Bioenergi

Temaet bioenergi vart omtalt, men mer generelt. På spørsmål opplyste Skarstad at kommunen ville stille krav til bruk av bioenergi (skogprodukt) i samband med et par større utbygginger som det nå er planer om på Beitostølen. På spørsmål om bioenergi i kommunale bygninger, opplyste han at kommunehuset på Tingvang for et par år siden fikk jordoppvarming. Med tanke på gjengroing mente han at hyttefolket i Øystre Slidre heller burde få krav om å hogge ved i statsallmenningen, i stedet for slik som i dag at folk må søke og betale for få skaffet seg litt ved.

Lydhørt publikum

Lyse grønne øyer i Vangsjøen